

Forskningsutvikling ved KHM – Innspill fra tankesmien

Museumsdirektør Rane Willerslev har opprettet en tankesmie (heretter smien) for å utvikle og fornye forskningen ved Kulturhistorisk museum (KHM). Gruppen har satt sammen med følgende medlemmer:

Håkon Glørstad, (FS, smieleder), Espen Uleberg (DS), Øivind Fuglerud (ES), Kjersti Larsen (ES), Jostein Bergstøl (FS), Hege Damlien (FS), Susan Braovac (KS), Hartmut Kutzke (KS), Svein Gullbekk (AS), Dagfinn Skre (AS), Frode Iversen (AS), Marianne Vedeler (AS), Idunn Kvalø (UPS), Arve Monsen (ADM), Rane Willerslev (ADM). Kvalø ble supplert av Tone Wang (UPS) ved siste møte.

Gruppen har smidd tanker ved fire anledninger: Halvdagsmøte den 27. oktober og 9. desember samt todagersmøte den 24. og 25. november 2011, og 11. og 12. mars 2012. I tillegg har det vært et oppsummeringsmøte den 16. desember og et møte med museet og ledergruppen den 13. januar 2011.

Korte tidsrammer og intensiv arbeidsinnsats har vært en forutsetning for gruppens arbeid. Resultatene er en anbefaling til museets ledelse (styre, mellomledere) om hvordan den institusjonsforankrede forskningsvirksomheten ved KHM kan utvikles videre.

Mandat

Willerslev og Glørstad har i felleskap utformet rammeverk for gruppens arbeid:

- Hvordan utvikle KHMs forskningsprofil basert på vår museale egenart?
- Hvordan styrke det tverrfaglige samarbeidet?
- Hvordan øke forskningsproduksjonen både nasjonalt og internasjonalt?
- Hvordan øke eksterne bevilgninger til forskning?

Kulturhistorisk museum – et forskningsmuseum

Universitetsmuseene har vært grundig utredet de siste årene (NOU 2006:8). Det såkalte Roganutvalget konkluderte med at museenes viktigste oppgave var å arbeide med samlingsforvaltning og formidling samt kunnskapsutvikling i forbindelse med dette. Smien mener at nøkkelen til god samlingsforvaltning og formidling ligger i rendyrkning av KHM som kunnskapsinstitusjon. Opprettelsen av universitetsmuseene og begrunnelsen for å videreføre en slik ordning, bygger på ideen om at samlingene er viktige kunnskapsarkiv og avgjørende for at det skal produseres ny kunnskap og ny opplevelse. *Kulturhistorisk museum skal være et forskningsmuseum.*

Sammenhengen mellom forskning, forvaltning og formidling

Forskning, samlings- og arkivforvaltning og formidling er normalt ansett for å være de tre hovedaktivitetene ved Kulturhistorisk museum ("de tre F'er").

Smien mener at ved å gjøre forskningsvirksomheten til grunnvirksomheten ved KHM kan man også løse opp enkelte motsigelser i organiseringen av museets virksomhet. Per i dag er det et stadig tilbakevendende problem at samlingsforvaltning, formidling og forskning ikke fungerer som del av en helhetlig struktur. De ulike oppgavene blir dermed stående i motsetning til hverandre. Kunnskapsutvikling bør gjennomsyre og integrere de tre domene. Dette betyr at samlingsforvaltning og formidling først blir meningsfull når de er en funksjon av bevisste strategier for å utvikle ny kunnskap. Smien vil anbefale en modell der museumsarbeidet inngår som del av forskningen og kunnskapsutviklingen ved institusjonen. Som universitetsmuseum skal KHM utfordre og bidra til den internasjonale forskningsfronten (figur 1).

I stillingsbeskrivelsene og i fordelingen av arbeidsoppgaver bør det være en klar sammenheng mellom forskningsoppgaver/-interesser og innsats i museumsarbeidet, slik at disse arbeidsoppgavene fungerer sammen og blir en meningsfull del av en kunnskapsprosess. I større grad enn tidligere bør arbeidet organiseres som lagarbeid med felles mål som oppfattes som interessante av alle deltakerne (figur 2).

Det kreves et helhetlig grep på museet som i større grad trimmer oppgavefordelingen og -utføringen som ledd i en kunnskapskjede eller -spiral. Museet må skape sammenheng mellom personlige forskningsinteresser, planlagt rekruttering og institusjonsforankrede satsninger. Det må være sammenheng mellom de individuelle arbeidsoppgavene og den institusjonsforankrede kunnskapsspiralen. Stillingene må være utformet slik at de både bidrar til en generell kunnskapsproduksjon men også har momenter av individuelle utfordringer og utviklingspotensial.

Tenketankens forslag til tiltak for å utvikle forskningen ved KHM

- **Hvordan utvikle KHM's forskningsprofil basert på vår museale egenart?**
 - Utvikle faglige programmer og satsningsområder som er retningsgivende for og skaper sammenheng mellom samlingsarbeid, formidling og kunnskapsproduksjon
 - Spissing av rollen som seksjonsleder mot tilrettelegging for forskning og koordinering av seksjonens oppgaver som del av museets kunnskapsproduksjon
 - Medarbeidersamtale som del av kunnskapsprosessen
 - Formidling – et verksted for forskning
 - Bruke formidling til prosjekt- og idéformulering
 - Bruke formidlingsvirksomheten til å kartlegge publikumsinteresser
 - Økte eierskapsfølelsen til utstillinger og annen formidling ved tverrseksjonell prosjektorganisering av utstillingskonsepter.
 - Tverrfaglig utstillingsproduksjon

- Bruk av internasjonal kompetanse ved utvikling av utstillingskonsepter
 - Større utstillingsprosjekt ledsages av en katalog som tilrettelegges slik at alle involverte kan levere større og mindre bidrag. Publiseres i tellekantkanal.
 - Bruke kontorlokalene som utstillingslokaler
- Samlings- og arkivarbeid som en kunnskapsprosess
 - Bruke arbeidet med samlinger og arkiv som plattform til prosjekt- og idéutvikling
 - Prosjektorganisere samlingsarbeidet
 - Løse restanseproblematikken gjennom organisering av forskningsprosjekter med disse som utgangspunkt for datagenerering
 - Øke interessen for samlingene ved å legge samlingsrelatert arbeid til flest mulige stillinger
 - Bruke tverrfaglige idésmier til å utvikle samlingsbaserte forskningsprosjekter
 - Utvikle digitale kunnskapsdata i henhold til faglige programmer og satsningsområder
 - Generell opplæring i databasebruk
- **Hvordan styrke det tverrfaglige samarbeidet?**
 - Tverrseksjonell deltakelse i styringsgrupper for forvaltningsprosjekter
 - Eksperimentere mer med idé og prosjektutvikling.
 - Etablere små tverrseksjonelle tankesmier for prosjekter og formidling
 - Utnytte digitaliseringsarbeidet i idéskapingsprosesser
 - Tilrettelegge for effektiv deling av digitale data
- **Hvordan øke forskningsproduksjonen både nasjonalt og internasjonalt?**
 - Økt internasjonalisering av KHMs forskning
 - Forskerutveksling
 - Stimulere deltakelse på internasjonale konferanser, bl.a. ved tildeling av reisestøtte
 - Tilrettelegge for inviterte gjesteforskere som trekkes inn museets forsknings- og formidlingsprosjekter
 - Midler til gjesteforelesere

- Sikre effektiv utnyttelse av de ansattes forskningstid
 - Funksjonsanalyse på seksjonene
 - Avklare hva som kommer inn under hhv. forskning og musealt arbeid, og utvikle et system for å registrere det museale arbeidet
 - Implementere fordelingen 40/40/10/10 for vitenskapelige ansatte
 - Individuelle årsplaner
 - Mer fleksibel arbeidsportefølje
- Teamwork
 - Bruk av støtteforfatter for uerfarne skribenter ved museet
 - Fellespublisering med stipendiater (mentorordning)
 - Belønne midlertidig tilsatte med 5000 pr publiserte tidsskriftartikkel
 - Samle PhD-stipendiatene
 - Bytte kontormiljøer
- Handlingsplan for tettere samarbeid med undervisningsinstituttene om rekruttering og forskning.
 - Presentasjon av satsningsområder og prosjekter for ansatte og studenter
 - Inkludering av studenter i feltarbeid
 - Felles seminarrekke lagt til både institutt og museum
 - Dialog om museumsrelevant utdanning
- **Hvordan øke eksterne bevilgninger til forskning?**
 - Oppfølging av prosjekter også etter avslag
 - Seminarer om forskningsfinansiering
 - Hjelp til å gjennomføre søknadsprosesser for uerfarne prosjektsøkere.
 - Administrativ støtte til utvikling av større forskningssøknader

Noen av disse oppgavene kan delegeres til et **tverrseksjonelt forskningsråd med ekstern representasjon**. Rådet har et generelt mandat om å fremme institusjonens forskning, og kan dessuten få oppdrag fra direktøren

- Skal arbeide med rammeverk for framtidig forskningsutvikling
- Gi ledelsen slike begrunnede anbefalinger og evalueringer
- Rådet vil være et supplement til museets linjestruktur
- Direktøren utpeker rådet for 1 år om gangen

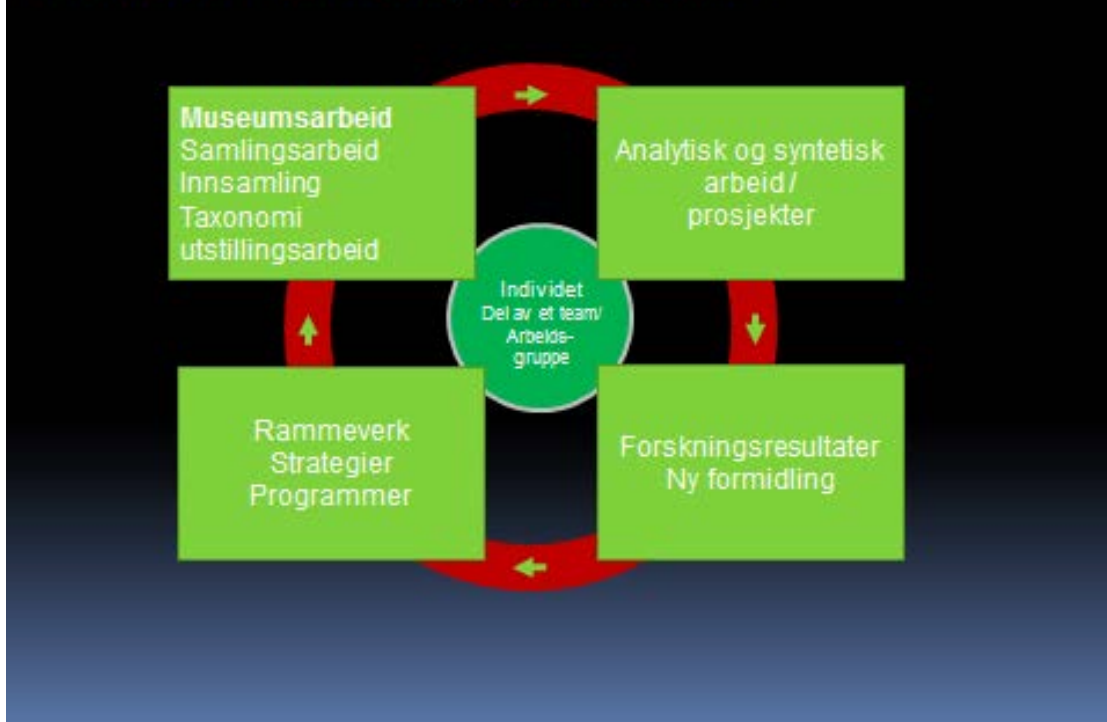
- Rådet har 5-8 interne medlemmer (utvelgelsesprosedyre evalueres om 1 år)
- 2 eksterne som møter 2 ganger i året
- Arrangerer 6-8 museumsseminarer pr år
- Arrangere forskningsrelevante workshops (f.eks søknadsskriving)
- Ta pulsen og pleie prosjektkulturen
- Fordele interne forskningsmidler til prosjekter

Museet som kunnskapsprosess

Figur 1

Individet i kunnskapsprosessen

Figur 2